

VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Mokslo sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Medicinos ir sveikatos mokslai (M 000): Medicina (M 001)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas Klinikinės medicinos institutas Neurologijos ir neurochirurgijos klinika			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Urgentinė neurologija 7 kreditai (189 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	-	-	1	6
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	Egzaminas žodžiu, pateikiami penki klausimai.			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
<p>Suteikti doktorantui žinias apie urgentines būkles neurologijoje, jų atpažinimo ir neatidėliotinos pagalbos svarbą ir metodus; supažindinti su urgentinių neurologinių būklių pagrindiniais neurologiniais sindromais, klinikiniais pasireiškimais ir patofiziologiniais mechanizmais; pateikti urgentinių būklių diagnostikos, ištyrimo algoritmus ir įrodymais pagrįstus gydymo principus; apžvelgti naujus šios srities tyrimus ir perspektyvas mokslinių tyrimų srityje ir klinikinėje praktikoje.</p>				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				
<p><u>Ūminis galvos smegenų kraujotakos sutrikimas (ŪGSKS):</u> išeminis insultas, intrasmegininė kraujosruva, praeinantysis smegenų išemijos priepuolis. ŪGSKS diagnostikos ir ligonio ištyrimo pagrindiniai principai. Insulto atpažinimas. Ikihospitalinė pagalba įtariant ŪGSKS. Neurovizualinių tyrimų indikacijos, kontraindikacijos, jų palyginamoji vertė diagnozuojant skirtingų rūšių ŪGSKS. ŪGSKS bazinis gydymas. Ūminio išeminio insulto reperfuzinis gydymas (intraveninė trombolizė, mechaninė trombektomija): indikacijos, kontraindikacijos, gydymo būdo parinkimas, komplikacijos (rizikos veiksniai, diagnostika, gydymas). Darbo organizavimo principai. Išeminio insulto komplikacijos: diagnostika, gydymo principai. Indikacijos dekompresinei kraniotomijai. Intrasmegininės kraujosruvos etiologija, patogenezė, ištyrimas, konservatyvus gydymas, indikacijos operaciniam gydymui. Ligonį su PSIP ištyrimas, stratifikavimas pagal insulto riziką. Neurovizualinių ir ultragarsinių tyrimų vieta ir taikymas. Medikamentinė ir chirurginė profilaktika. Lietuvos insulto asociacijos, Europos insulto organizacijos ir JAV insulto asociacijos išeminio insulto ir intrasmegininės kraujosruvos diagnostikos, gydymo ir profilaktikos rekomendacijos.</p> <p><u>Ūminis raumenų silpnumas.</u> Klasifikacija pagal priežastis. Klinikinės situacijos įvertinimas pagal eigą. Ūminė uždegiminė demielinizuojanti polineuropatija (Guillain-Barré sindromas (GBS): epidemiologija, klinikiniai požymiai, klasifikacija, diagnostiniai kriterijai, diferencinė diagnostika, paraklininiai tyrimai, profilaktika, prognozė. GBS gydymas: imunomoduliuojantis gydymas, simptomų ir komplikacijų gydymas, indikacijos hospitalizacijai į intensyvios terapijos skyrių. Miastenija: epidemiologija, klinikiniai požymiai, klasifikacija, diagnostiniai kriterijai, diferencinė</p>				

diagnostika, paraklininiai tyrimai, prognozė. Miastenijos pablogėjimas, miasteninė krizė (diferencinė diagnostika, priežastys, rizikos veiksniai), gydymas: (palaikomosios priemonės, imunomoduliuojantis gydymas, cirkuliuojančių antikūnų pašalinimas, laidumo neuroraumeninėje jungtyje gerinimas). Kritinių būklių neuroraumeninis pažeidimas: samprata, tipai, patogeneziniai mechanizmai. Kritinių būklių polineuropatija: apibrėžimas, paplitimas, klinika, diagnostiniai kriterijai, diferencinė diagnostika. Kritinių būklių miopatija: apibrėžimas, paplitimas, patogeneziniai mechanizmai ir tipai, diagnostiniai kriterijai, diferencinė diagnostika. Kritinių būklių neuroraumeninis pažeidimas: gydymo galimybės, prognozė. Ūminis neuroraumeninis kvėpavimo nepakankamumas: apibrėžimas, simptomai, diagnostiniai kriterijai, diferencinė diagnostika, gydymas, prognozė.

Elektrolitų balanso sutrikimo neurologiniai simptomai. Osmoliariškumas ir elektrolitai: fiziologija, osmoliariškumo samprata, jo apskaičiavimas, įtaka smegenų funkcijai. Hiponatremija: priežastys, tipai, patofiziologija. Hiponatreminė encefalopatija, jos simptomai ir gydymas. Hipernatremija: priežastys, klinikiniai požymiai, gydymas. Hipokalemija ir hiperkalemija: simptomai. Periodiniai paralyžiai: tipai, simptomai, diferencinė diagnostika, gydymas. Hiperkalcemija: priežastys, simptomai, gydymas. Hipokalcemija: priežastys, simptomai, gydymas.

Traukulinis sindromas. Apibrėžimas, etiologija, patogenezė, pirmoji pagalba. Ūminiai simptominiai (provokuoti) traukuliai: priežastys, diagnostika, gydymas. Epilepsijos apibrėžimas ir klasifikacija. Epilepsijos priepuolių klasifikacija. Pirmoji pagalba įvykus epilepsijos priepuoliui. Epilepsinės būklės apibrėžimas, priežastys, klasifikacija, diagnostika. Epilepsinės būklės gydymas. Netraukulinės epilepsinės būklės diagnostikos ir gydymo ypatumai. EEG pakitimai esant epilepsinei būklei, jos reikšmė diagnozuojant traukulines ir netraukulines epilepsines būkles ir parenkant gydymo taktiką. Neepilepsinių priepuolių semiologija, diagnostika ir gydymo taktika.

Neuroinfekcijos. Klasifikacija, etiologija, patogenezė, diagnostika ir gydymo principai. Juosmeninė punkcija: indikacijos, kontraindikacijos. Likvoro pakitimai priklausomai nuo neuroinfekcijos rūšies. Imunologiniai likvoro tyrimai ir jų klinikinė reikšmė neuroinfekcijų diagnostikoje. Ūminiai pūliniai meningitai: klasifikacija, etiologijos ypatumai priklausomai nuo amžiaus. Pūlingo meningito gydymas: empirinio ir tikslinio gydymo principai, empirinio gydymo parinkimas skirtingose klinikinėse situacijose. Ūminis meningokokinis meningitas: diagnostika, eigos ypatumai, gydymas, komplikacijos. Ūminis herpetinis encefalitas: etiologija, klinika, šiuolaikinė diagnostika. Herpetinio encefalito komplikacijos. Erkinis encefalitas.

Ūminis galvos ir veido skausmas. Galvos skausmo tarptautinė klasifikacija. „Raudonųjų vėliavėlių“ principo paremtas ligonių su ūminiu galvos skausmu ištyrimas. Neurovizualinių tyrimų reikšmė ir taikymas esant ūminiam galvos skausmui. Migrenos priepuolis ir migreninė būklė: klinika, diagnostika, gydymas. Klasterinis galvos skausmas: klinika, diagnostika, gydymas. Trišakio nervo neuralgija: priežastys, diagnostika, gydymas. Indikacijos operaciniam gydymui.

Sąmonės sutrikimas. Sąmonės sutrikimo klasifikacija. Komų klasifikacija, priežastys, skalės (Glazgo, Four). Nesąmoningo ligonio ištyrimas: tyrimai, jų eiliškumas. Neurologinės simptomatikos ypatumai priklausomai nuo komos etiologijos. Pirmoji pagalba, gydymo principai.

Ūminė mielopatija ir arklio uodegos sindromas. Apibrėžimas, etiologija, klasifikacija. Neurologinės simptomatikos ypatumai priklausomai nuo pažeidimo lygio. Ligonių su įtariama mielopatija ištyrimas ir diagnostinių metodų taikymas. Laboratoriniai tyrimai mielopatijų diagnostikai, jų klinikinė vertė. Diagnostinių metodų klinikinė vertė, jų eiliškumas. Mielopatijų diferencinė diagnostika. Mielopatijų medikamentinis gydymas, jo efektyvumas. Indikacijos chirurginiam gydymui.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. Urgentinė neurologija. Red. V. Budrys. Vilnius: UAB "Vaistų žinios", 2011.
2. Critical Care Neurology and Neurosurgery. Ed. J.I. Suarez. 2nd Edition. Humana Press, 2016.
3. Continuum - Lifelong Learning in Neurology. Neurocritical Care. October 2021, Vol.27, No.5. <https://journals.lww.com/continuum/toc/2021/10000>.
4. LaHue S, Levin M. Emergency Neurology (2 ed.). Oxford University Press, 2021.
1. Rana AQ, Morren JA. Neurological emergencies in clinical practice. Springer, 2013.
5. Layon AJ, Gabrielli A, Friedman WA. Textbook of Neurointensive Care. Springer, 2013.
6. Kobayashi A, Czlonkowska A, Ford GA, et al. European Academy of Neurology and European Stroke Organization consensus statement and practical guidance for pre-hospital management of stroke. European Journal of Neurology 2018; 25: 425-33.
7. Powers WJ, Rabinstein AA, Ackerson T, et al. 2019 Update to the 2018 Guidelines for the Early Management of Acute Ischemic Stroke: A Guideline for Healthcare Professionals from the American Heart Association/American Stroke Association. Stroke 2019; 50: e344-e418.
8. Berge E, Whiteley W, Audebert H, et al. European Stroke Organisation (ESO) guidelines on intravenous thrombolysis for acute ischaemic stroke. European Stroke Journal 2021; 6(1): I-LXII.
9. Steiner T, Al-Shahi Salman R, Beer R, et al; European Stroke Organisation. European Stroke Organisation (ESO) guidelines for the management of spontaneous intracerebral hemorrhage. Int J Stroke 2014; 9(7): 840-55.
10. D. Jatužis, D. Rastenytė, A. Vilionskis, V. Matijošaitis, K. Ryliškienė. Galvos smegenų insulto diagnostikos, gydymo ir profilaktikos metodika. Metodinė mokymo priemonė. Trečioji pataisyta ir papildyta laida. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2021.
11. Grotta JC, Albers GW, Broderick JP, et al. Stroke: pathophysiology, diagnosis, and management, 6th edition. Elsevier, 2016.

KONSULTUOJANTYS DĚSTYTOJAI

1. Dalyką koordinuojantis dėstytojas: Dalius Jatužis (prof. dr.)

2. Rūta Mameniškienė (prof. dr.)

3. Aleksandras Vilionskis (doc. dr.).

4. Aušra Klimašauskienė (asist. dr.).

PATVIRTINTA:

Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje: 2022 m. rugsėjo 29 d.

Tarybos pirmininkė: prof. Janina Tutkuvienė